

Les drassanes de la nostra costa durant el segle XIX

Una de les característiques més importants de les mars que banyen la nostra costa és el fondal. O sigui que a pocs metres de la platja ens permet assolir bastant de profunditat. Aquest va ser el factor decisiu per a l'emplaçament de les drassanes al llarg de tota la costa a Llevant de Barcelona.

Les primeres drassanes o mestranxes establertes a les platges eren moltes vegades eventuais i es dedicaven a construir-hi petites embarcacions de pesca. Eren d'àmbit familiar: quan a algun mestre d'aixa li era encomanada la construcció d'una nau de més envergadura, en el mateix lloc on es construïen les petites barques s'improvisaven unes instal·lacions i es començava la nova construcció.

Les drassanes ocupaven un bon tros de la platja i el seu espai es compartia en dues zones, una destinada a la construcció naval i l'altra a magatzem de fusta. Tot era a l'aire lliu-

re, sense tanques ni coberts. Les persones afeccionades a les construccions navals i els badocs podien entrar a les drassanes i presenciar les tasques pròpies del mestre d'aixa, del calafat o del mestre veler.

Era molt freqüent que el mateix armador fos el capità del veler, i aquest, sempre que no estigués embarcat, seguia de prop tot el procés de la construcció, per tal de poder assessorar tècnicament, sobre tot a l'hora d'aparellar la nau.

També es donava el cas molt sovint que el constructor, degut a la manca de mitjans econòmics, hi aportava la drassana i la mà d'obra, però era l'armador qui directament pagava els jornals als empleats de la drassana, i així mateix donava diners a la bestreta al constructor per tal que la construcció es realitzés sense cap entrebanc.

Una altra modalitat força comuna entre els constructors

SINGLADURES

Butlletí del Museu Municipal de Vilassar de Mar
Número 7 - Juny del 1989

Edita: Museu Municipal de Vilassar de Mar

Adreça provisional: Casa de la Vila
Plaça de l'Ajuntament, 6

Impressió: Impremta EL VAIXELL
c/. Font de la Teula, 13 - Vilassar de Dalt

DONATIUS AL MUSEU

Darrerament la Parròquia, a través del senyor Andreu Domènech, ha donat al Museu Municipal de Vilassar de Mar un total de 36 volums de diverses èpoques i variades mides, entre missals, devocionaris, novenaris, etc., que havien pertangut a diferents rectors i vicaris de la parròquia.

També el mateix senyor Andreu Domènech a títol particular ha cedit al Museu més d'una quarantena d'obres dramàtiques catalanes en vers i en prosa de diferents autors relligades en dos volums, editades la darrera dècada del segle passat.

Completen el donatiu del senyor Domènech 45 números de la revista literària *La Escena Catalana* dels anys 1907 i 1908 que editava Salvador Bonavia a Barcelona.

El nostre agraïment.

SI TENIU...

Si teniu a casa vostra alguna cosa poc o molt «vella» (mobles, estris d'ús domèstic, eines, vestits, puntes de coixí, fotografies, documents, programes, llibres, i mil coses més), abans de desprendre-us-en penseu que el Museu Municipal de Vilassar de Mar pretén recollir i guardar tot allò que d'alguna manera forma part del patrimoni cultural i històric de la nostra vila.

Si no teniu res per donar-nos, també ens podeu ajudar divulgant aquesta crida entre les vostres amistats.

navals era la d'aixecar solament el casc o buc, mentre que la resta (aparell, velam, pertrets, etc.) necessària fins a posar el vaixell en condicions de navegar corria a càrrec dels propietaris, que tot sovint feien remolcar el casc fins a Barcelona, on s'acabava d'enllestir i quedava totalment preparat per fer el viatge inaugural.

Les principals drassanes de la nostra costa foren les de la Barceloneta, El Masnou, Premià, Vilassar, Mataró, Arenys, Canet, Malgrat, Blanes, Lloret, Sant Feliu de Guíxols i Palamós.

Un fet curiós és que era possible diferenciar a cop d'ull si el veler havia estat construït en una o en una altra mestrança. Els detalls de la popa i la «musiqueria» (ornamentació) en definien clarament la procedència. Per exemple, les naus construïdes a Blanes i a Lloret gaudien de molta ornamentació, mentre que les de Sant Feliu, la Barceloneta o Vilassar es distingien per la seva senzillesa ornamental. En canvi totes les construccions veleres en general no s'apartaven de les directrius generals, que eren comunes a tota la construcció naval catalana del segle XIX.

Cal destacar que en aquell temps no hi havia res mecanitzat, tot es feia a força de braços. La fusta procedia dels arbres tallats durant l'hivern (alzina, roure, pi, fuig, olivera). Els troncs quedaven dipositats sobre la platja i una vegada «curats» (s'enterraven a la sorra o es mullaven amb aigua de mar), passaven a ser serrats i convertits en taules. Les taules i taulons quedaven escampats en una gran extensió, on el mestre d'aixa els seleccionava i els marcava.

Durant tot el segle XIX l'activitat constructora fou molt notable, concretament en els períodes compresos entre 1790 i 1870.

En el quinquenni de 1816 a 1820 l'activitat constructora principal residí a Arenys de Mar i a Lloret, mestrances on es construïren barques de mitjana i mistics. La resta de poblacions en actiu (Vilassar, Mataró, Calella, Malgrat, Blanes) es limitaven a la fusta de barques de pesca.

Fou en els anys trenta del segle passat quan començà un renaixement en la construcció naval a tota la província, etapa en la qual es construïren vaixells d'elevat port.

A partir de 1859 decaigué la construcció de velers, que va quedar reduïda a dos pobles: Blanes i Arenys.

La decadència a partir de 1872 fou motivada per la competència dels vaixells de vapor, la supressió del dret diferencial de bandera i la concurrència de les marines estrangeres.

Totes les mestrances quedaren reduïdes a la construcció d'embarcacions de pesca, gran part de les quals han passat a la història i alguna amb penes i treballs ha sobreviscut al pas del temps.

AGUSTÍ MARTÍN I MALLOFRE

BIBLIOGRAFIA

- Guardiola, Lluís. *Sant Joan de Vilassar. Monografia*.
Lloret, Joaquim. *La matrícula de mar i la província de marina de Mataró al segle XVIII*.
Lloret, Joaquim. *Construccions navals de l'ex-província marítima de Mataró 1816-1875*.
Boig, Emèrcia. *La marina catalana del vuit-cents*.

Les drassanes vilassarenques de Ca l'Almera l'any 1920.

(Fotografia de Pere Almera Argimon publicada a la «Monografia» de Lluís Guardiola)